

давног Одбора. Зато предлажем, да се седнице Законодавног Одбора одложе сада до 10. октобра.

Стјепан Барић: Господо, ја држим, да је велики овај рок од 10 дана. Може бити да ће бити које седнице, која ће дати свој извештај и раније. Тек што смо се састали, а ми сада треба да одлажемо седнице. Зато нека се седнице држе непрестано.

Јован Ђоновић: Господо, ми имамо једно искуство: колико год дате рока, опет, кад прође тај

рок, ништа не добијете свршено. С тога предлажем, да се седнице што пре сазову.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Онда, господо, данашњу седницу закључујем, а идућу заказујем за четвртак 29. овог месеца у 10 сати пре подне са дневним редом: Утврђивање дневног реда.

(Седница је закључена у 13 и 15 часова.)

XII. СЕДНИЦА

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 29. септембра 1921. год. у Београду.

Председавао Потпредседник др. **Светислав Поповић.**

Замењивао секретара **Света Михајловић**, административни чиновник Народне Скупштине.

(Почетак у 10 и 1/2 сати.)

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Отварамо 12. седницу Законодавног Одбора. Молим господина заменика секретара, да изволи прочитати записник прошле седнице.

Заменик секретара **Света Михајловић** чита записник XI. седнице Законодавног Одбора.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Има ли приговора на овај записник? (Нема.) Приговора нема, записник се оверава.

Молим господина заменика секретара, да изволи прочитати молбе и законске предлоге.

Заменик секретара **Света Михајловић** чита молбе:

Никшићске Кредитне Банке и др. за регулисање питања приватно-правних односа у Црној Гори;

Кућевласника из Хрватске и Славоније да се саслушају њихови делегати пре коначног решења Уредбе о становима;

Трговачко-Обртне коморе из Загреба о десетоструком повишењу царине на извоз козијих и јарењих кожа;

и најзад предлог Закона о централној управи, о Државном Савету и о Управним Судовима.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Ови законски предлози ставиће се на дневни ред. Ја бих предложио, да се ови законски предлози, који нису додуше стављени на дневни ред, расправе путем посебних секција, које ће Законодавни Одбор бирати. Ако је Одбор сагласан с тим, можемо одмах изабрати секције.

Јован Јовановић: Како је господине Председниче, по пословнику?

Фехим Курбеговић: Предвиђено је у пословнику, да можемо изабрати по потреби секције.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Ово није дефинитиван и коначни законодавни рад. Ово нису послови у којима Одбор замењује Скупштину, него су послови о раду одборском препа-

раторни и мериторни, о којима има Скупштина да донесе резолуцију. Ја мислим да се у овим стварима не морамо држати потпуно строго свих прописа пословника, него у колико је Одбор споразуман. Не морамо стављати на дневни ред избор секција, те се можемо споразумети о избору сада. И у колико постоји једногласност, могли бисмо ту ствар одмах спровести.

Фехим Курбеговић: По нашем пословнику, који смо примили за Законодавни Одбор, има установа где се каже, да можемо према потреби изабрати и посебни Одбор осим секција. Секције су предвиђене у Уставу, али можемо изабрати Одбор ad hoc, који ће послове свршити и елаборат изнети пред пленум Одбора. То није у противности са пословником.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Има реч господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Ја схватам да секције постоје по чл. 130. Устава ради прегледа Уредаба. Што се тиче нашег осталог рада, у чл. 133., где имамо предлоге о изједначењу законодавства, ту се по Уставу не предвиђају и секције. Остављено је дакле нама како ћемо поступити, и мислим да је природно да најпре у ужем кругу претресемо ове пројекте, а то ћемо наравно урадити онако као што се за сваки пројекат у Скупштини ради, т. ј. изабраћемо одборе, у које ће ући стручни људи са квалификацијама, тако да ће тај Одбор поднети извештај, а ми ћемо тај извештај оценити. Тај Одбор би имао улогу нашег референта, и пошто ја не видим да има и једнога прописа и у Уставу и у Пословнику, који би био противан томе, ја мислим, да то можемо учинити. (**Јован Јовановић:** У нашем пословнику за Законодавни Одбор прављене су измене и допуне.)

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Ја сам разумео господина Јовановића, да имаде скрупула због тога што сам ја предложио, да одмах бирамо Одбор. И иначе по пословнику одборском такви су одбори могући. Законодавни Одбор по потреби има да изабере Одбор, који ће раскидати ствари. То држим, да је изван дискусије. Имало би само да се упрости поступање да

не морамо стављати на дневни ред избор одбора. Одбор је споразуман да тај избор спроведемо одмах.

Реч има господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Ја мислим, да добијемо после два до три минута одмора, да бисмо се споразумели о кандидацији Одбора или два одбора, пошто су два законска предлога.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Прекидам седницу на два минута.

(Настаје прекид седнице. — После паузе.)

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Седница се наставља. Реч има господин Ђонович.

Јован Ђонович: Ми смо дискутовали већ на једној од првих седница о томе, да ли уопште ове законе можемо ми непосредно узети у претрес, или би требало о томе да одлучи Народна Скупштина. Већина Одбора сложила се с тиме, да је ту Председништво Скупштине, које ће мериторно да реши, да ли ће те законске пројекте упутити пленуму Скупштине или директно нама. Данас је господин Председник Одбора саопштио, да је господин Председник Скупштине изволео упутити ова два закона нама, да ми по њима радимо онако, како је то предвиђено у чл. 133. Устава.

Ми смо још прије били против те процедуре, на, доследно томе, морам да кажем и сада, да се с тиме не слажемо, него мислимо, да те законе треба упутити Скупштини да она онда одлучи, да ли ће их нама упутити, или ће их задржати за себе. То су нам диктовали не само разлози формалне него и стварне природе, који су замашнији; а то за то, што се овим законима расправљају врло крупна и важна питања, која засецају у цео наш политички живот. Стога мислим, треба парламентар о њима да каже своју реч. Ви знате, господе, да је закон о централној државној управи, као и онај о Државном Савету, тако важни, да бисмо ми требали недоступно консултовати Народну Скупштину. Она треба да одлучи, да ли ће о тим важним законима решавати сама, или ће их нама упутити на рад. Ја налазим, да сам требао да дадем ову изјаву јер се и сада не слажем са оваковим начином рада.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Реч има господин Јован Јовановић.

Јован Јовановић: Господе, и ја морам да останем при оном свом ранијем мишљењу о тумачењу члана 133. нашега Устава у погледу упутивања ових законских предлога о централној државној управи и о Државном Савету. Ја мислим, да би о тим стварима требала Народна Скупштина да расправља, а не Законодавни Одбор. То и ако изгледа ако нису нови закони ипак мислим, да су нови и врло важни закони и да би о њима требала Скупштина да расправља а не ми.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Реч има господин Милосав Рајчевић.

Милосав Рајчевић: Кад се повела реч о овоме чл. 133. Устава, онда смо се разишли у мишљењу. Једни доказују, да оно што се упутује Председништву Скупштине, — како је предвиђено у Уставу, да се под председништвом Скупштине има разумети Народна Скупштина и да се упутити самој Скупштини. Међутим, из целог рада, како се дошло до Законодавног Одбора, има се разумети, да је ово скраћени поступак, а да би то била ствар

једне формалности, да један законски пројект, који долази од Владе, дође пред Скупштину, да јој се саопшти, а из Скупштине да иде у Законодавни Одбор. Ни законодавац, — уставотворац — кад је правно Устав, сигурно није имао то у виду, већ да се та формалност избегне, баш је унесено у Устав, да се упутити Председништву Скупштине. У ствари потреба је изазвала да Скупштина у законодавном раду буде сведена на минимум, и да се установљава Законодавни Одбор. Да је то тако тачно, види се из 3. става чл. 133. Устава, јер се предвиђа, да рад Законодавног Одбора не иде Председништву Скупштине, него иде Скупштини. Да је у првом случају под Председништвом Скупштине разумевања Народна Скупштина, онда би стајало, да сви пројекти иду Скупштини. Та се разлика овде одмах направила. Међутим, да је уставотворац хтео, да ти законски пројекти прелазе преко Скупштине, а не преко Председништва Скупштине, Законодавном Одбору, онда би на оба места биле једнаке речи — Народна Скупштина или Председништво Скупштине.

Да је тумачење овога члана 133. Устава погрешно од стране појединих чланова, да се под тиме имаде разумети само Скупштина, види се јасно из 3. става чл. 133. Устава, где се прави разлика између Народне Скупштине и Председништва.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Реч има народни посланик господин др. Дулибић.

Др. **Анте Дулибић:** Ја остајем при ономе становишту, које сам образложио прошли пут. Ја мислим онда био свестан, да је била намера нашег Уставног Одбора, да исклучи Скупштину и да уопште прво читање батали или да не дозволи. Особито, што се ради о јако важним законима, ја полажем велику важност на то, да сви законски предлози, који су упутени Законодавном Одбору, буду најпре познати целој Скупштини, свима посланицима. Ја мислим, да је главни циљ првога читања, да се свака законска основа изнесе пред Скупштину, тим пре, пошто цела Скупштина мора да се бави са овим законом после извештаја Законодавног Одбора, — има само да каже, да ли Закон прима или не прима уопште — и то без икакве дискусије. С тога ја мислим, да је потребно, да се Скупштина упозна као целина бар са садржином тих законских предлога, т. ј. да се обави прво читање, да Скупштина добије законски предлог, па тек пошто то учини онда да се да Законодавном Одбору. Иначе како је стилизиран овај други став може да да повода тумачењу, да је Председништво посебан орган, које има да нам предаје законске основе, али ја мислим, да је само слово закона такво, али да дух закона и намера наше није била таква. Ја мислим, да више важности има воља законодавца и његова намера и дух закона него ли само слово закона.

Ја остајем при тумачењу, да оваква законска основа за изједначење закона у земљи има проћи преко Скупштине, па доћи на решење.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Има реч др. Шимрак.

Др. **Јанко Шимрак:** Ја имам да кажем само то, да смо ми у једној седници о овој ствари расправљали и сад би требало да се гласа. Ова ствар дакле није решена, зато нека се данас гласањем

обави и ствар реши, а врло лепе разлоге изнео вам је др. Лаза Марковић.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Има реч господин Љуба Јовановић.

Љуба Јовановић: Ја сам се сложио са дром. Шимраком, да треба ствар да решимо данас, јер ми то нисмо решили. Решимо, а питање је како ћемо решити? Ја остајем при гледишту, које сам раније изнео, да је законодавац и уставотворац, — колико је мени познато — круг људи, који су са мном радили, мислили су овако, како је Председништво Законодавног Одбора схватило ствар и како је поступљено са законом о заштити државе. — али коначно решење има да донесе Скупштина. Ако Народна Скупштина друкчије протумачи ову одредбу, онда ћемо тако и урадити и за нас ће то онда бити обавезно. Ми не прејудуцирамо ни у колико, нити можемо прејудуцирати на штету ауторитета и воље Народне Скупштине. Ми ћемо ићи пред Скупштину, па ако Скупштина друкчије схвати ову уставну одредбу, онда ће тако она и вредети, и ми ћемо се онда у нашем раду према томе и управљати. За сад има онај случај са законом о заштити државе: да је Скупштина без примедбе одобрила наш поступак и примила, зато и ја мислим, да то буде у рукама Скупштине и да останемо доследни.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Има реч др. Жарко Миладиновић.

Др. **Жарко Миладиновић**: Ја мислим, да је овај члан доста јасан, јер он прво говори о краћем поступку, а друго разликује Председништво од Скупштине. Овде се каже: Председништво Скупштине шаље Законодавном Одбору, што одговара томе краћем поступку, значи, да нема да иде Скупштини, па после да се шаље Законодавном Одбору.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Ја мислим, да цело ово питање, које су извесна господа потакла, има да се реши онда, кад Законодавни Одбор буде дефинитивно изнео свој предлог пред Скупштину. Моментано ради се само о избору једнога Одбора, који има да испита ту ствар у име Законодавног Одбора и тај Одбор, или та секција, може изићи пред Законодавни Одбор са предлогом, да се цела ствар упуту Скупштини, пошто Законодавни Одбор није надлежан да у овој форми о њему решава.

Ако господа мисле, да о томе питању данас решавамо, онда би га могли решити у тој форми: да Одбор приступи избору те посебне секције, тог посебног Одбора.

Јован Ђоновић: Ако ми изберемо Одбор, који ће да ради по овим законима, ми смо тиме већ имплиците решили питање на један посредан начин. Зато бих ја желео, да пре избора одбора падне формална одлука о томе: да ли Одбор треба да узме овај закон да га ради по чл. 133. Устава без претходног питања Скупштине, или не. То треба прво да одлучимо, јер ако изберемо Одбор, ми смо онда то питање самим тим избором Одбора скинули са дневнога реда.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Зато сам ја и поставио питање: да ли да се приступи избору Одбора.

Јован Ђоновић: Ви знате, да је на првој седници, кад је ово питање постављено, ондашњи председавајући спречио, да се ово питање реши

из извесних политичких разлога, и ако смо ми тражили, да се оно реши. Онда је била ситуација у Одбору таква, да председавајући није био сигуран, да ће пасти одлука, какву је он замишљао да треба да падне и онда је ово питање одложено с једном изјавом, како каже народ: округлом па на три ћопка, да ће он поднети мишљење из Законодавног Одбора и саопштити га коме треба. Тиме ствар, разуме се, није била решена, него је остављена да се други пут реши. Па кад је тако учињено онда и кад, колико могу да увидим, ситуација није сада таква, да се председавајући има разлога плашити од решења, које би пало, онда треба да стави предмет на решење. Потребно је, да падне формална одлука по овој ствари.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Ја сам поставио питање: да ли хоћете да бирамо посебни Одбор и мислио сам, да одлука одборска, о томе питању садржи имплиците и одлуку да ли овај законски предлог има да иде Скупштини. Међутим, ако господа желе да се формулише на други начин, ја ћу поставити питање овако: да ли Законодавни Одбор налази да су законски предлози о централној управи, о Државном Савету и о управним судовима у смислу члана 133. Устава ваљано поднесени овом Законодавном Одбору тиме, што су упућени од стране владе преко Председништва Скупштине овом одбору. Господа, која држе да је овај поступак исправан, нека изволе седети, а господа, која су против нека изволе устати. (Већина седи.)

Одбор је већином гласова нашао, да је ова ствар ваљано поднесена на уставни претрес Законодавном Одбору.

Мислим, да пређемо сад на избор. У смислу споразума, који постоји између клубова партија, имао би се изабрати пододбор од деветорице лица, у који би ушли господа Љуба Јовановић, Милорад Вујичић, др. Воја Вељковић, др. Грегор Жерјав, Јосип Дрофеник, Фехим Курбоговић, др. Анте Дулибић, Недељко Дивац и Јован Јовановић. Прима ли се? (Прима.) Тиме је овај пододбор законодавног одбора изабран, и ја ћу молити да предузме свој посао у рад, да би што пре Законодавни Одбор могао да донесе своје решење.

Да утврдимо дневни ред за идућу седницу. До сада је израђен и може да се раздла господи посланицима извештај V. одсека о претресу привремених закона, уредаба и решења Министарског Савета и других аката из ресора Министарства Саобраћаја, Министарства Пошта и Телеграфа, Министарства Грађевина, Министарства Пољопривреде и Вода, Министарства Шума и Руда и Министарства за Аграрну Реформу. То ће се раздати и мислим, да можемо на дневни ред идуће седнице ставити расправу о томе извештају V. секције. Данашњу седницу можемо закључити а идућу показати за сутра пре подне у 9 и по часова. (Гласови: Има Финансијска секција седницу; молимо бисмо после подне.) Трећи одсек има после подне да расправи два законска предлога.

Јован Ђоновић: Ја бих Вас замолио, да при одређивању ове седнице имате у виду рад секција. Тај је рад прилично закаснио, а сад има секција, које раде и пре и после подне и ако закажемо седнице Законодавног Одбора, онда би нека секција морала да обустави свој рад на неколико дана. Зато ја молим, да не заказујемо седницу за сутра; него да одложимо за прекосутра.

Др. Славко Шећеров: Ја бих молио, да се све седнице не поклапају са седницама секција. Ја сам извештач V. одсека и у финансијској секцији сам члан, те ми је немогуће да у исто време присуствујем обема седницама. Молим, да се удеси тако да се седнице Законодавног Одбора држе раније, у 9 часова пре подне а седнице финансијске секције да буду око 11 часова или да одложимо седнице Законодавног Одбора за после подне. Не знам зашто не бисмо седнице могли држати после подне.

Јован Ђоновић: Има секција, које раде и после подне. Онда бисмо могли удесити тако, да седнице Законодавног Одбора буду пре подне, а седнице секција после подне и о томе извести председнике секција.

Љуба Јовановић: Пре свега, мислим, да би згодно било да у опште утврдимо ред и да Председништво Законодавног Одбора води рачуна да се Одбор састаје у једно одређено време. То би било овако: Законодавни Одбор радио би од 9—9 и по часова, а секције онда кад Одбор не ради или оних дана кад нема састанака Законодавног Одбора.

Што се тиче овога другог питања, како ће се сутра поступити, ја молим госпoду чланове Законодавног Одбора, да приме к знању, да је жеља наших другова из Југословенског Муслиманског Клуба, да се не држе седнице Законодавног Одбора од понедељника, то јест од 2. па до 10. идућег месеца, пошто су они заузети једном конференцијом. За то време не би било згодно, да без њих држи седнице Законодавни Одбор. И ако то усвојите, онда шта излази? Излази да треба да радимо и сутра и прекосутра у Законодавном Одбору, да свршимо ово што је пред нама. А за то време, за које неће Законодавни Одбор држати седнице, могу секције спремити материјал за 11. и 12. идућег месеца, кад Законодавни Одбор треба да продужи рад. Ја бих тако предложио.

Стјепан Барић: Ја мислим, госпoдо, да ради тога, што једна странка има састанак, конференцију, нема разлога, да седнице Законодавног Одбора одлажемо. Ако има то право једна странка, онда има и свака друга странка. Ми имамо и пр. 17. идућег месеца партијски састанак и онда, ако уважите захтев Муслимана, треба да уважите и нама, да нам дате слободно време за 17. идућег месеца. Тако исто може тражити и радикална странка и демократска странка и онда све странке редом и непрестано да одлажемо седнице Законодавног Одбора. Ви можете казати Влади шта Вас интересује. (**Фехим Курбеговић:** Све нас интересује!) Ако Вас све интересује, Ви останите да радите у Законодавном Одбору.

Фехим Курбеговић: Ја бих предложио, да се седнице Законодавног Одбора држе данас, сутра и прекосутра, па онда да се одложе до 10. идућег месеца.

Др. Јанко Шимрак: Па онда и до 19. јер ми имамо партијски састанак 17. вас је тројица у Одбору, а и нас је тројица.

Јован Ђоновић: Госпoдо, ја мислим, да смо ми доста почивали, да ми нисмо довољно брзо радили и ја се бојим, ако почнемо овако одлагати

седнице Законодавног Одбора за десетине дана, да ми наш посао нећемо свршити. А Ви знате последице: ако овај наш посао не свршимо, уредбе постају закони! Ја мислим, да немамо интереса ни ми, ни Народна Скупштина, ни народ, ни овај Одбор, да Уредбе пређу поред нас и постану закони. Има се намера, да се прегледају све Уредбе, па да се из њих избаци оно што треба избацити и народ има интерес и ми имамо интерес, који представљамо народ, да се све Уредбе прегледају и зато ја сам противан, да се седнице Законодавног Одбора одлажу. Ја знам све тешкоће за једну партију што не може да учествује у раду стога, што има партијске послове. Али откуд то дође да једна партија тражи, да се њезином интересу жртвује већи интерес, интерес земље, интерес државни? Кад измеримо на кантару интерес земље и интерес партије, онда се треба одлучити за интерес државе за интерес општи. Из тих разлога ја сам противан, да се општи интерес жртвује интересу партије, и тражим, да се у Законодавном Одбору ради без обзира на то, да ли ће нека партија имати своју конференцију или свој партијски састанак.

Јован Јовановић: Ја ћу, да се сложим са г. Ђоновићем, да ми не можемо одлагати рад Законодавног Одбора зато, што има муслиманска странка 10 дана партијске састанке. Да су само два, три дана, као што се и држе партијски конгреси, али 10 дана то је много, а специјално са обзиром на то, што имамо ограничен рок за свој рад у Законодавном Одбору. Ми по Уставу имамо један одређени рок, за који морамо да свршимо наше уредбе. Ми смо већ, госпoдо, два месеца изгубили а имамо рока још 3 месеца да тај посао свршимо, и због тога би било добро, да ми не одуговлачимо са седницама Законодавног Одбора него да радимо.

Фехим Курбеговић: Молим вас, госпoдо, баш кад госпoда желе да раде, мислим, да наша одсутност неће ни мало шкодити конгресу наше странке и зато ја предлажем, да се не одлажу седнице Законодавног Одбора него да раде, а ја ћу вас надурати у томе раду Законодавног Одбора.

Јован Ђоновић: Не трнимо ми никакве претње г. Курбеговића.

Потпредседник др. **Светислав Поповић:** Ја констатујем са радошћу, да је са свију страна Одбора пала жеља да се ради, и ни са једне стране није предложено да се не ради. Стога мислим, да ће бити најбоље да замолимо Председника Финансијског Одбора, да секција Финансијског Одбора одложи сутрашњу седницу и да своје седнице доведе у склад са седницама пленума.

Данашњу седницу закључујем, а идућу казујем за сутра у 9 сати са овим дневним редом:

1. предлог г. Љубе Јовановића о начину оверавања одборских одлука; 2. избор два члана за тај одбор; и 3. извештај V. секције.

Прима ли Одбор овај дневни ред? (Прима.) Пошто је дневни ред примљен, закључујем данашњу седницу, а другу казујем за сутра пре подне у 9 часова, са горњим дневним редом.

(Седница је закључена у 11 и ¼ часова.)